

PATVIRTINTA

Zarasų rajono savivaldybės viešosios
įstaigos Sveikatos centro l.e.p.
direktoriaus

2023 m. lapkričio 27d. įsakymu
Nr. V-1

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS SVEIKATOS CENTRO I LYGIO ŠEIMOS MEDICINOS SKYRIAUS AKUŠERIO PAREIGYBĖS APRAŠYMAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Akušerio pareigybės aprašymas nustato akušerio teises, pareigas ir kompetenciją.
2. Teisę verstis akušerio praktika turi asmuo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs akušerio profesinę kvalifikaciją ir turintis galiojančią akušerijos praktikos licenciją verstis akušerijos praktika.
3. Akušeris verčiasi akušerijos praktika asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje galiojančią įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti akušerio praktikos paslaugas ir (ar) kitas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias pagal teisės aktų reikalavimus kartu su kitais asmens sveikatos priežiūros specialistais turi teikti ir akušeris.
4. Akušerį priima į darbą surašant darbo sutartį ir atleidžia iš pareigų Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įstaigos direktorius. Akušeris vadovaujasi asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką, asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą reglamentuojančiais teisės aktais, Lietuvos medicinos norma MN 40:2021 „Akušeris“ (toliau – Lietuvos medicinos norma), joje įvardinta kompetencija, įstaigos įstatais, vidaus tvarkos taisyklėmis ir savo pareigybės aprašymu. Pagal patvirtintą įstaigos struktūrą jis yra tiesiogiai pavaldus I lygio direktoriaus pavaduotojui medicinos, I lygio vyriausiajam slaugos administratoriui.
5. Akušeris dirba savarankiškai pagal kompetenciją, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiais specialistais.

II SKYRIUS TEISĖS

6. Akušeris turi teisę:
 - 6.1. verstis akušerio praktika Lietuvos medicinos normos ir kitų teisės aktų, reguliuojančių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, nustatyta tvarka;
 - 6.2. verstis specialiąja slaugos praktika Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 6.3. skirti ir išrašyti medicinos pagalbos priemones sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka ir būtinosios medicinos pagalbos atveju teikdamas medikamentinę pagalbą, savarankiškai skirti vaistinius preparatus, įrašytus į Vaistinių preparatų, kuriuos savarankiškai gali skirti akušeris, teikdamas medikamentinę pagalbą būtinosios medicinos pagalbos atveju, sąrašą (Lietuvos medicinos normos 1 priedas), skirti vaistinių preparatų sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka pagal patvirtintą Gimdyvei ar naujagimiui akušerio skiriamų vaistų sąrašą (Lietuvos medicinos normos 2 priedas).
 - 6.4. pagal kompetenciją konsultuoti pacientę, fizinius ir juridinius asmenis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

6.5. atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja akušerio profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar akušerio gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

6.6. nustatyti vaiko gimimo momentą Lietuvos Respublikos vaiko gimimo momento nustatymo įstatymo nustatyta tvarka;

6.7. nustatyti asmens mirties faktą Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo nustatyta tvarka;

6.8. gauti darbui būtiną informaciją ir priemones teisės aktų nustatyta tvarka;

6.9. konsultuotis su asmens sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

6.10. tvarkyti paciento duomenis, įskaitant sveikatos duomenis, vykdant Lietuvos medicinos normoje nurodytą veiklą, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių pacientų asmens duomenų tvarkymą, nustatyta tvarka;

6.11. dalyvauti mokslinėje tiriamojoje ir pedagoginėje veikloje, kuriant ir diegiant naujas akušerijos ir informacijos technologijas;

6.12. teikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, savivaldybių gydytojams siūlymus dėl darbo organizavimo, akušerijos paslaugų prieinamumo ir kokybės gerinimo;

6.13. teikti siūlymus Zarasų Sveikatos centro administracijai kaip gerinti darbo sąlygas teikiamų paslaugų kokybei užtikrinti;

6.14. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas.

7. Akušeris turi ir kitų teisių, nustatytų kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose asmens sveikatos priežiūros specialisto praktiką.

III SKYRIUS PAREIGOS

8. Akušeris privalo:

8.1. teikti būtinąją medicinos pagalbą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

8.2. pagal savo kompetenciją, nustatytą Lietuvos medicinos normoje, ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje verčiasi praktika, licenciją, kvalifikuotai teikti akušerijos paslaugas, rekomenduoti ir dalyvauti organizuojant ligų ir sveikatos sutrikimų profilaktikos priemones bei užtikrinti teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

8.3. turėti spaudą, kurio numeris suteikiamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Specialisto spaudo numerio suteikimo ir panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

8.4. vykdyti gydytojo paskyrimus, atlikti gydymo procedūras, informuoti pacientę apie paskirtus vaistus, paaiškinti jų poveikį ir galimas nepageidaujamas reakcijas, įspėti apie laikiną specialųjį režimą prieš procedūras ir po jų;

8.5. skubiai informuoti gydytoją apie galimas arba kilusias komplikacijas, alergines reakcijas;

8.6. stebėti pacientės elgesį, fizinę ir psichikos sveikatą visais moters gyvenimo tarpsniais, atkreipti dėmesį į nebūdingus požymius, reakcijas ir nedelsiant apie tai informuoti gydytoją;

8.7. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų profilaktikos ir sveikatos išsaugojimo bei ugdymo priemones;

8.8. skatinti šeimos narius aktyviai dalyvauti prižiūrint moterį nėštumo, gimdymo, pogimdyminiu laikotarpiu;

8.9. ne akušerio kompetencijos atvejais patarti pacientui kreiptis į atitinkamos srities specialistus;

8.10. bendradarbiauti su kitais asmens, visuomenės sveikatos priežiūros ir kitais specialistais;

8.11. teisės aktų nustatyta tvarka vykdyti ligų prevenciją sveikatos priežiūros įstaigose ir pacienčių namuose, įtarus patologiją rekomenduoti kreiptis į gydytoją specialistą;

8.12. taikyti Lietuvos Respublikoje tik sveikatos mokslo ir praktikos įrodymais pagrįstus saugius tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis;

8.13. naudoti tik teisės aktų, reguliuojančių medicinos priemonių naudojimą, reikalavimus atitinkančias medicinos priemones, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytas išimtis; užtikrinti, kad medicinos priemonės būtų naudojamos šiame papunktyje nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka ir vadovaujantis gamintojų su medicinos priemone pateikiama informacija;

8.14. laikytis profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti, saugoti profesinę paslaptį ir visą informaciją apie pacientą laikyti konfidencialia; kitiems asmenims ši informacija gali būti atskleista Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka;

8.15. laikytis Zarasų Sveikatos centro vidaus darbo tvarkos bei bendrųjų darbuotojų saugos ir sveikatos taisyklių; aseptikos ir antiseptikos reikalavimų teisės aktų nustatyta tvarka;

8.16. dalyvauti įgyvendinant asmens ir visuomenės sveikatos mokymo programas;

8.17. pagal kompetenciją vykdyti privalomąsias prevencines sveikatos programas;

8.18. laikytis akušerijos praktiką ir kitą sveikatos priežiūros veiklą reglamentuojančių teisės aktų;

8.19. teisės aktų nustatyta tvarka tobulinti profesinę kvalifikaciją, kad žinios ir įgūdžiai atitiktų praktikos reikalavimus bei mokslo įrodymais grįstas akušerijos naujoves;

8.20. paaiškinti asmens sveikatos priežiūros specialisto praktikos aplinkybes Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, teisės saugos institucijų ir kitų kontroliuojančių institucijų prašymu;

8.21. pranešti kompetentingoms įstaigoms apie įtariamas užkrečiamąsias ligas, apsinuodijimus, mirties atvejus Lietuvos Respublikos teisės aktų, reguliuojančių tokios informacijos teikimą, nustatyta tvarka;

8.22. pranešti teisės saugos ir kitoms valstybės institucijoms apie sužalotus ar smurtą patyrusius asmenis, kuriems dėl nusikalstamos veikos galėjo būti padaryta žala, Lietuvos Respublikos teisės aktų, reguliuojančių tokios informacijos teikimą, nustatyta tvarka;

8.23. pagal savo kompetenciją koordinuoti sveikatos priežiūros paslaugų teikimą šio pareigybės aprašymo 8.22. papunktyje nurodytiems smurtą patyrusiems asmenims;

8.24. teikti informaciją apie paciento sveikatą Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo nustatyta tvarka;

8.25. laikytis licencijuojamos sveikatos priežiūros specialisto veiklos sąlygų;

8.26. tvarkyti akušerio praktikos dokumentus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka;

8.27. nepriimti kyšių ir elgtis taip, kad savo veiksmais neprovokuotų paciento, jo artimųjų, giminaičių ar kitų paciento atstovų duoti kyši;

8.28. atlikti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas pareigas.

IV SKYRIUS KOMPETENCIJA

9. Akušerio profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja akušerio profesinę kvalifikaciją suteikiančių studijų metu bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgdamas į nuolatinę akušerijos mokslo ir praktikos pažangą.

10. Akušeris turi žinoti:

10.1. dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos pagrindus;

10.2. medicinos statistikos pagrindus;

10.3. sveikatos draudimo pagrindus;

10.4. sveikatos teisės pagrindus;

10.5. darbo saugos principus;

- 10.6. profesinės etikos reikalavimus;
- 10.7. asmens duomenų apsaugos principus;
- 10.8. naudojimosi informacinėmis ir ryšio technologijomis būdus ir mokėti jais naudotis;
- 10.9. sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos organizavimo pagrindus.
- 10.10. akušerinės, neonatologinės ir ginekologinės pagalbos organizavimo Lietuvoje principus;
- 10.11. pagrindines akušerijos, neonatologijos ir ginekologijos srities nacionalinės ir tarptautinės sveikatos politikos nuostatas;
- 10.12. socialinių, kultūrinių, ekologinių, ekonominių, religinių ir kitų veiksnių įtaką moters ir naujagimio sveikatai;
- 10.13. šeimos sveikatos ir socialinės apsaugos pagrindus, moters ir vaiko sveikatos apsaugos teises bei socialines garantijas;
- 10.14. sveikatos mokymo, sveikos gyvensenos ir mitybos principus;
- 10.15. sveikatos stiprinimo ir ligų prevencijos principus;
- 10.16. perinatologijos naujoves, jų taikymo praktikoje ypatumus;
- 10.17. žindymo naudą motinos, naujagimio, kūdikio sveikatai.
- 11. Akušeris turi išmanyti:
 - 11.1. higienos normų reikalavimus, taikomus akušerijoje, neonatologijoje ir ginekologijoje;
 - 11.2. moters ir vyro lytinių organų anatomiją ir fiziologiją;
 - 11.3. moters organizmo fiziologinius ir patologinius procesus įvairiais gyvenimo laikotarpiais bei sergant ginekologinėmis ligomis;
 - 11.4. moters fizinės ir psichikos sveikatos ypatumus visais moters gyvenimo tarpsniais;
 - 11.5. moters reprodukcinę funkciją ir jos reguliavimą;
 - 11.6. šeimos planavimo būdus;
 - 11.7. prevencinių ir patikros programų principus;
 - 11.8. normalaus ir patologinio nėštumo eigą;
 - 11.9. normalaus ir patologinio gimdymo eigą;
 - 11.10. vaisiaus būklės tyrimo metodus;
 - 11.11. moters ir naujagimio anatomijos, fiziologijos, patologijos ypatumus, galimas komplikacijas bei jų išvengimo būdus;
 - 11.12. pogimdyminio periodo eigą;
 - 11.13. laktacijos principus, naujagimio ir (ar) kūdikio žindymo principus;
 - 11.14. nėščios, gimdančios, pagimdžiusios moters, naujagimio, kūdikio priežiūros ypatumus;
 - 11.15. ginekologinėmis ligomis sergančių moterų priežiūros ypatumus;
 - 11.16. kenksmingus akušerijos praktikos veiksmus;
 - 11.17. imunoprofilaktikos principus ir jos įtaką sveikatai;
 - 11.18. farmakologijos, vaistų farmakokinetikos ir farmakodinamikos pagrindus, vaistų laikymo taisykles ir vartojimo būdus, akušerijoje ir ginekologijoje vartojamus vaistus, galimą neigiamą jų poveikį vaisiui ir motinos organizmui;
 - 11.19. dietetikos pagrindus.
- 12. Akušeris turi gebėti:
 - 12.1. propaguoti sveiką gyvenseną, aiškinti žalingų įpročių, rizikos veiksnių poveikį organizmui, būsimums kartoms, lytiškai plintančių ligų žalą;
 - 12.2. teikti informaciją ir patarimus lytiškumo ugdymo, šeimos planavimo klausimais, mokyti įvairių šeimos planavimo metodų;
 - 12.3. padėti pasirengti gimdymui, motinystei bei tėvystei, įskaitant patarimus dėl higienos ir mitybos;
 - 12.4. konsultuoti ir mokyti nėščiąsias, gimdyves ir jų artimuosius natūralaus maitinimo (žindymo), naujagimio, kūdikio priežiūros klausimais;
 - 12.5. skatinti nėščiąsias ir gimdyves natūraliai maitinti (žindyti) naujagimį ir kūdikį;

12.6. bendrauti su moterimi, jos šeima, sveikatos priežiūros specialistais ir įstaigomis, kitomis institucijomis, kurių veikla susijusi su motinos ir vaiko sveikata, siekti bendrų tikslų jų sveikatos labui;

12.7. teikti ambulatorinę pagalbą nėščiosioms, gimdyvėms ir ginekologinėmis ligomis sergančioms pacientėms;

12.8. esant mažos rizikos nėštumui paskirti tyrimus ir įvertinti jų rezultatus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. rugšėjo 23 d. įsakymo Nr. V-900 „Dėl Nėščiųjų, gimdyvių ir naujagimių sveikatos priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka;

12.9. patarti dėl tyrimų, skirtų rizikingam nėštumui kuo anksčiau diagnozuoti;

12.10. teikti informaciją moterims, apsisprendusioms nutraukti nėštumą, paaiškinti nėštumo nutraukimo žalą;

12.11. naudotis ir dirbti su elektronine sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacine sistema;

12.12. surasti, tvarkyti, kaupti, sisteminti ir perduoti informaciją.

13. Akušeris turi gebėti atlikti šias procedūras:

13.1. atlikti injekcijas į odą, poodį, raumenis ir veną;

13.2. punktuoti veną, paruošti ir prijungti lašinę infuziją;

13.3. paruošti antibiotikus injekcijoms ar infuzijoms ir jas atlikti;

13.4. stebėti, registruoti ir vertinti pacientės skysčių balansą;

13.5. dėti vaginalines, rektalines žvakutes;

13.6. lašinti lašus į akis, nosį, ausis;

13.7. uždėti kompresus ir pavilgus;

13.8. uždėti šilumos ar šalčio aplikacijas;

13.9. skatinti šlapinimosi refleksą;

13.10. paruošti akušerio darbo vietą pagal aseptikos ir antiseptikos reikalavimus;

13.11. paruošti tirpalus, skirtus valyti ir dezinfekuoti;

13.12. ruošti, pakuoti medicinos priemones sterilizacijai, juos sandėliuoti;

13.13. dirbti su medicinos priemonėmis ir jas prižiūrėti;

13.14. registruoti hospitalines infekcijas, vykdyti jų prevenciją;

13.15. tvarkyti medicinines atliekas;

13.16. komplektuoti medicinos priemones akušerinėms procedūroms atlikti;

13.17. paimiti, paruošti ir siųsti ėminius laboratoriniams diagnostiniams tyrimams, įskaitant gimdos kaklelio citologinį tepinėlį, ir pagal savo kompetenciją apie tyrimų rezultatus informuoti pacientę;

13.18. atlikti antropometrinius matavimus;

13.19. nustatyti nėštumą ir jo dydį (laiką) bei gimdymo terminą;

13.20. išmatuoti gimdos dugno aukštį;

13.21. atlikti išorinį akušerinį tyrimą ir nustatyti vaisiaus padėtį gimdoje;

13.22. užrašyti ir įvertinti gimdos susitraukimų dažnį;

13.23. atlikti vaisiaus širdies tonų auskultaciją akušeriniu stetoskopu ir (arba) kardiografu;

13.24. savarankiškai prižiūrėti nėščiąją, kai nėra didelės rizikos nėštumo veiksnių, skirti ir vertinti būtinus normalaus nėštumo stebėjimo tyrimus;

13.25. apžiūrėti gimdymo takus, taip pat ir naudodamas medicininius instrumentus;

13.26. apžiūrėti ir įvertinti krūtis visais gyvenimo tarpsniais, pamokyti krūtų priežiūros po gimdymo;

13.27. mokyti tinkamo ir taisyklingo naujagimio žindymo;

13.28. atlikti naujagimio higienos procedūras;

13.29. atlikti naujagimio bambutės priežiūrą;

13.30. rūpintis motina ir prižiūrėti ją pogimdyminiu laikotarpiu, patarti, kaip prižiūrėti ir maitinti naujagimį, kūdikį;

- 13.31. atpažinti moters emocinius sutrikimus, ypač pasireiškiančius po gimdymo, suteikti pradinę psichoemocinę pagalbą ir nukreipti specialisto konsultacijai;
- 13.32. asistuoti gydytojui, atliekančiam akušerines ir ginekologines procedūras, taikyti gydytojo paskirtą gydymą;
- 13.33. prižiūrėti, vertinti operacinę žaizdą ir pašalinti siūlus;
- 13.34. prižiūrėti, šalinti drenus;
- 13.35. suteikti pagalbą vemiančiai pacientei;
- 13.36. klizmuoti pacientę;
- 13.37. įkišti dujų vamzdelį ir jį prižiūrėti;
- 13.38. prižiūrėti gimdyvę po cezario pjūvio operacijos;
- 13.39. atpažinti moters ar naujagimio sveikatai ir (ar) gyvybei grėsmingas būkles ir pradėti teikti reikiamą pagalbą ir esant grėsmingoms moters ar naujagimio sveikatai ir (ar) gyvybei būklėms, kol atvyks gydytojas;
- 13.40. pagal akušerio kompetenciją pildyti akušerinių, neonatologinių, ginekologinių dokumentų formas;
- 13.41. plauti makštį, atlikti makšties instiliacijas;
- 13.42. skaičiuoti, vertinti ir registruoti pulsą, kvėpavimo dažnį;
- 13.43. matuoti, vertinti ir registruoti kraujo spaudimą, kūno temperatūrą;
- 13.44. matuoti ir vertinti gliukozės kiekį kapiliariniame kraujyje;
- 13.45. įgyvendinti mokslo įrodymais pagrįstą, individualizuotą akušerinę pagalbą ir priežiūrą;
- 13.46. koordinuoti slaugytojo padėjėjo darbą akušerio darbo metu.

V SKYRIUS ATSAKOMYBĖ

14. Akušeris už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priskirtų funkcijų vykdymą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už pareigų viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Susipažinau ir sutinku

(vardas, pavardė ir parašas)

(data)